

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НОВОВОЛИНСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НННІЕМ
Роман ЧОРНИЙ

«30» серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічних
робот
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Мікроекономіка»

ступінь вищої освіти – перший / бакалаврський
галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійна програма – «Фінанси»

кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін НННІЕМ

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (семестр)
Денна	1	1	30	30	4	8	48	120	1
Заочна	1	1	8	4	-	-	108	120	2

Нововолинськ – ЗУНУ, 2024

30.08.2024
[Signature]

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, (протокол № 11 від 26.06.2024 р.)

Робочу програму склали викладачі кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін Тетяна САВОНІК.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін НННІЕМ, протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін к.е.н., доцент _____ Наталія КРАВЧУК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Голова групи забезпечення спеціальності д.е.н., проф.

(підпис)

Ольга КИРИЛЕНКО

Гарант ОПП, к.е.н., доц.

(підпис)

Ольга РИМАР

I. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Опис дисципліни «Мікроекономіка»

Дисципліна – «Мікроекономіка»	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни – нормативна дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів <i>Денна – 5</i>	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки: 2024/2025 <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i>
Кількість змістових модулів – 3	Рівень вищої освіти – перший / бакалаврський	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин: <i>Денна – 120</i>	Освітньо-професійна програма «Фінанси»	Самостійна робота: <i>Денна – 48 год.</i> <i>Заочна – 108 год.</i> Тренінг: <i>Денна – 8 год.</i> Індивідуальна робота <i>Денна – 4 год.</i>
Тижневих годин: <i>денна форма – 8</i> <i>з них аудиторних – 4</i>		Вид підсумкового контролю – <i>екзамен</i>

II. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Мікроекономіка» є вивчення поведінки та механізму прийняття рішень окремими економічними суб'єктами - мікросистемами, що прагнуть досягти мети за наявних обмежених ресурсів, котрі можливо застосувати альтернативно.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні:

- вивчити закономірності функціонування економічних мікросистем у різних ринкових ситуаціях й вміти їх ефективно застосовувати;
- навчитись методиці аналізу ситуацій для подальшого використання результатів в подальшій роботі;
- ознайомитися із сучасними проблемами економіки України на мікрорівні;
- навчитися цілісно сприймати економічні явища.

2.3. Перелік компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення курсу «Мікроекономіка» передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із шкільного курсу «Економіка», курсу вищої школи «Макроекономіка», а також цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2.5. Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Макроекономіка» студент повинен:

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;
- визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- знати механізм функціонування державних фінансів, у т. ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т. ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;
- використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та

способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності;

- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

III. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Змістовий модуль 1. Основи теорії ринкової поведінки споживачів і виробників

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки

Безмежність потреб. Обмеженість ресурсів. Предмет, мікроекономіки. Рівні дослідження економічних явищ. Проблеми, які допомагає вирішити мікроекономіка. Функції мікроекономіки. Нормативна і позитивна мікроекономіка. Аспекти аналізу мікроекономіки.

Суб'єкти економічних відносин на мікрорівні

Суть мікросистеми, аспекти її аналізу. Основні суб'єкти мікросистеми. Об'єкти, з приводу яких складаються відносини у мікросистемі (фактори виробництва). Проблема обмеженості ресурсів. Властивості ресурсів. Принципи взаємовідносин, що встановлюються між продавцем і покупцем. Двосекторна модель кругопотоку ресурсів, продуктів і доходу.

Методологія мікроекономічного аналізу. Мікроекономічні моделі

Методи пізнання економічного життя суспільства. Кінцеве завдання мікроекономічних досліджень – розробка теорій та моделей. Суть економічних змінних. Метою економічного моделювання, як намагання допомогти зрозуміти, як діє той чи інший сектор економіки.

Тема 2. Основи теорії поведінки споживача. Гранична корисність блага

Поняття потреби, види потреб. Економічні блага

Суть потреби, їх класифікація. Ієрархічна структура потреб за А. Маслоу: рівні потреб. Побудова піраміди за А. Маслоу. Суть понять благо та економічне благо. Блага з додатною корисністю (Goods). Блага з від'ємною корисністю або антиблага (Bads). Класифікація благ залежно від впливу рівня доходу на обсяг споживання. Звичайні блага. Блага (товари) Гіффена.

Поняття корисності, сукупна та гранична корисність

Корисності: її особливості та спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність: суть та графічне зображення. Основні концепції (підходи) щодо пояснення вибору індивіда між тим чи іншим набором товарів. Пряма та непряма корисність. Функція корисності, як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага (закон Госсена).

Поняття рівноваги споживача. Другий закон Госсена

Рівновага споживача: суть та умова досягнення. Бюджет за умови бюджетних обмежень. Виведення рівності бюджетного обмеження. Сутність раціонального вибору споживача. Еквімаржинальний принцип. Другий закон Госсена. Рівняння рівноваги з кардиналістських позицій.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Вибір споживача з ординалістських позицій

Суть споживацького вибору, фактори, що на нього впливають. Умови, за яких споживач надає перевагу певним товарам та послугам. Особливості умов споживацького вибору.

Криві байдужості, їх властивості

Крива байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Карта

байдужості, їх властивості. Криві байдужості особливого типу. Випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ. Гранична норма заміни (заміщення) благ.

Бюджетні обмеження і можливості споживача

Бюджет як фактор споживацького вибору. Бюджетна лінія: суть, рівняння й графічна побудова. Вплив змін доходу та цін на положення лінії бюджетних обмежень

Рівновага споживача

Максимізація корисності споживачем. Рівновага споживача: суміщення на одному графіку карти кривих байдужості та лінії бюджетних обмежень споживача. Корисність при різновазі споживача.

Тема 4. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміну його доходу (криві «дохід-споживання» та закони Енгеля)

Лінія «дохід-споживання», її економічна суть, рисунок графіку. Крива «дохід-споживання», її залежність від оцінки товару споживачем. Нормальні, неякісні та нейтральні товари. Побудова графіків «кривих-споживання для різних категорій товарів. Криві Енгеля: суть та побудова. Перший та другий закони Енгеля.

Реакція споживача на зміну цін товарів (криві «ціна-споживання» та виведення кривих попиту)

Вплив ціни на споживання товару. Переміщення кривої «ціна-споживання» під впливом зміни ціни. Попит, як спосіб описання того, як придбана кількість товару змінюється при зміні ціни на нього. Побудова лінії індивідуального попиту споживача. Закон попиту.

Ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена

Суть та характеристика ефекту доходу та ефекту заміщення. Рівнодія ефектів доходу та заміщення. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу та ефект заміщення. Поняття товару Гіффена, вимогим, яким він повинен відповідати. Парадокс Гіффена, як наслідок взаємодії ефектів заміщення та доходу.

Тема 5. Попит і пропонування, їх еластичність

Ринковий попит і закон попиту

Потреба і попит, їх взаємозв'язок. Індивідуальний і ринковий попит. Форми представлення попиту: аналітична, таблична та графічна. Фактори ринкового попиту. Закон попиту. Характеристика нецінових факторів ринкового попиту.

Ринкова пропозиція, закон пропозиції

Ринкова пропозиція, як сума індивідуальних пропозицій блага за кожною конкретною ціною. Функція пропозиції. Закон пропозиції. Побудова кривої ринкової пропозиції. Аналіз змін пропозиції та обсягу пропонованого товару під впливом основних нецінових факторів.

Взаємодія попиту і пропозиції, їх рівновага

Графік моделі встановлення рівноважної ціни. Рівноважна ціна, як така, що урівноважує попит і пропозицію внаслідок взаємодії конкурентних сил. Теоретична абстракція – рівність попиту і пропозиції.

Еластичність попиту і пропозиції

Поняття еластичності. Еластичність попиту: за доходом, по ціні. Коефіцієнт еластичності попиту по ціні, параметри значень. Суть перехресної еластичності попиту, методика обчислення відповідного коефіцієнта. Кількісні параметри еластичності для взаємозамінних та взаємодоповнюючих товарів. Методика обчислення коефіцієнта еластичності попиту за доходом, параметри його значень для повноцінних і неповноцінних товарів. Еластичність пропозиції. Методика обчислення рівня цінової еластичності пропозиції, параметри значень коефіцієнта. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції.

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства

Основи виробництва, підприємство як виробничо-ринкова система

Виробництво: суть, фактори впливу. Розв'язання проблеми обмеженості ресурсів. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, як економічна організація, як найважливіший різновид мікросистем. Найпростіша схема ринково-виробничої системи (вхід, процесор, вихід). Умови функціонування підприємства.

Параметри підприємства як мікроекономічної моделі

Суть процесу виробництва. Технологічна залежність між структурою витрат ресурсів. Виробнича функція, як співвідношення між будь-яким набором факторів виробництва і максимальним обсягом продукції. Властивості виробничої функції. Зміни використання факторів виробництва в короткостроково- і довгостроковому періоді. Сукупний продукт змінного фактора виробництва, середній продукт змінного фактора виробництва та граничний продукт змінного фактора виробництва. Основні мікроекономічні параметри підприємства: витрати, виручка, прибуток. Класифікація витрат виробництва. Валова, середня та гранична виручка. Види прибутку підприємства.

Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Частинна варіація факторів виробництва

Виробнича функція з одним змінним фактором. Залежність сукупного продукту від зміни заданого фактора: побудова таблиці. Графік кривої сукупного продукту змінного фактора. Середній продукт змінного фактора: суть, розрахунок. Збільшення та зменшення середнього показника, спричинене залученням у виробництво нової порції ресурсу. Побудова кривих середнього та граничного продуктів змінного фактора.

Ізоквантна варіація факторів виробництва

Виробнича сітка: суть, побудова у вигляді таблиці. Суть та характеристика ізокванти. Графіки ізокванти та карти ізоквант. Визначення граничної норми технологічного заміщення капіталу працею та праці капіталом. Розрахунок граничної норми технологічного заміщення факторів виробництва через граничні продукти.

Пропорційна варіація факторів виробництва

Графік зростаючого ефекту масштабу виробництва. Фактори, що сприяють зростаючій віддачі від масштабу. Графік спадного ефекту масштабу виробництва. Фактори впливу на спадний ефект масштабу виробництва.

Оптимум виробника

Ізокоста: суть та властивості. Досягнення рівноваги споживачем. Умова рівняння рівноваги

Тема 8. Витрати і доходи підприємства

Витрати виробництва підприємства

Види витрат в залежності від тривалості періоду. Витрати в коротко- та довгостроковому періоді. Постійні, змінні та сукупні витрати. Середні постійні, середні змінні та середні сукупні витрати. Визначення граничних витрат в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Прибуток і дохід підприємства

Види прибутку: бухгалтерський, економічний та нормальний. Суть та визначення прибутку. Поняття та різновиди доходу. Визначення середнього, валового та граничного доходу. Умова максимізації прибутку. Рівняння правила визначення обсягів виробництва.

Змістовий модуль 2. Типи ринкових структур

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції

Сутність досконалої конкуренції та основні характеристики моделі досконалого (чистого) ринку

Конкуренція: погляд вчених-економістів. Суть чотирьох моделей ринку за станом ринку. Класифікація моделей ринку за видом конкуренції в мікроекономіці. Суть моделі ринку

досконалої конкуренції. Риси ринку досконалої конкуренції. Поняття миттєвого, коротко- та довгострокового періоду в досконалій конкуренції. Суть «парадоксу витрат».

Поведінка досконалого конкурента в короткостроковому періоді

Побудова теоретичної моделі поведінки виробника на досконалому ринку. Суть конкурентної фірми. Графік відмінності ринкового попиту та попиту для конкурентного виробника. Побудова кривих попиту середнього, граничного та валового доходу. Правило максимізації прибутку фірми за умов досконалої конкуренції в короткостроковому періоді. Графік витрат і прибутку конкурентної фірми в короткостроковому періоді. Стратегія поведінки фірми за умов досконалої конкуренції, залежно від ринкової ціни продукції.

Механізм моделі ринку досконалої конкуренції у довгостроковому періоді

Поведінка фірм, що працюють в умовах досконалої конкуренції, при входженні нових фірм на ринок. Особливості дій підприємств при зниженні економічного прибутку до нуля. Графік довгострокових витрат конкурентної фірми. Рівновага конкурентної фірми в довгостроковому періоді. Побудова графіку стану рівноваги конкурентної фірми в довгостроковому періоді. Рухомість ринкового попиту й пропозиції конкурентної фірми в довгостроковому періоді.

Ефективність і справедливість ринку досконалої конкуренції

Ринок вільної конкуренції, як регулятор суспільного виробництва. Теорема еквівалентності М. Алле. Ефективність розподілу ресурсів. Виробнича ефективність. Оптимум Парето. Недоліки ринку досконалої конкуренції.

Тема 10. Монопольний ринок

Модель чистої монополії та її характеристики

Характерні риси чистої монополії. Чиста монополія: суть та методи досягнення. Характеристика форм монополістичних об'єднань. Класифікація видів монополій.

Досконала монополія у короткостроковому періоді

Суть чисто монополістичної фірми. Крива граничної виручки і крива попиту монополії. Графічне зображення фірми-монополіста, що мінімізує збитки.

Монополія у довгостроковому періоді

Оптимум монополії (розмір фірми менший за оптимальний) у довгостроковому періоді. Оптимум монополії (розмір фірми більший за оптимальний) у довгостроковому періоді. Оптимум монополії (оптимальний розмір фірми) у довгостроковому періоді.

Дискримінаційна поведінка монополії

Суть цінової дискримінації. Уявлення вчених-економістів про цінову дискримінацію. Умови, необхідні для проведення цінової дискримінації. Основні типи цінової дискримінації.

Економічні наслідки монополізму та антимонопольна політика

Найсуттєвіші економічні наслідки чистої монополії. Суть конкурентної (антимонопольної) політики держави. Випадок застосування державного контролю за дотриманням антимонопольного законодавства. Методи антимонопольного регулювання.

Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції

Монополістична конкуренція та її основні риси

Ознаки монополістичної конкуренції. Спільні риси та відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією та чистою монополією. Кількість товаровиробників і диференціація виробів. Умови вступу до галузі.

Аналіз поведінки монополістичного конкурента в короткостроковому періоді

Модель поведінки підприємства-монополістичного конкурента. Еластичність попиту за монополістичної конкуренції. Прибутковість і збитковість підприємства у короткостроковому періоді. Визначення оптимального обсягу продажів і цінова політика. Надлишкова виробнича потужність, її наслідки для товаровиробника та суспільства в цілому.

Нецінова конкуренція

Нецінова конкуренція за даної ринкової структури. Методи нецінової конкуренції. Суть

та мета реклами. Побудова графіку впливу рекламних витрат на діяльність фірми в умовах монополістичної конкуренції. Особливість вибору часу та місця власне рекламування з врахуванням кількох обставин. Побудова схеми рекламного процесу. Позитивний і негативний аспекти рекламної пропаганди товарів. Позитивний і негативний аспекти рекламної пропаганди товарів.

Довгострокова рівновага фірми в умовах монополістичної конкуренції

Умова досягнення та підтримання беззбитковості у довгостроковому періоді. Побудова графіку монополістичної конкуренції в довгостроковому періоді.

Тема 12. Олігополія

Поняття та характерні риси олігополії

Суть олігополії, її основні ознаки. Олігополія як закономірна і найпоширеніша структура у світовому ринковому середовищі. Загальна взаємозалежність олігополістів. Однорідність або диференційованість продукту. Високі бар'єри для вступу до галузі. Асиметричність ринкової влади олігополістів. Графік кривих витрат в умовах олігополістичної конкуренції.

Модель ламаної кривої попиту, як різновид олігополістичного ціноутворення

Олігополія, заснована на таємній змові, ціноутворення в цих умовах, перешкоди за таємної змови. Ринкові лідери та аутсайдери. Лідерство в цінах. Ламана крива попиту, поведінка конкурентів, ціни на продукти підприємства. Ціноутворення шляхом слідування за лідером. Ціноутворення за принципом «витрати плюс».

Моделювання поведінки олігополії

Теоретичні моделі олігополії. Олігополістична взаємозалежність та еволюція способу дій учасника ринку. Моделі дуополії Курно та Бертрана як відображення ринкової поведінки початківця. Графік лінії реакції фірм і рівновага Курно. Узагальнення моделей дуополії за Штакельбергом. Побудова графіку лінії реакції фірм і рівновага у моделі Бертрана.

Економічна ефективність олігополії

Точки зору на економічні наслідки олігополії. Традиційна точка зору виходить з того, що олігополія за структурою близька до монополії. Точка зору Шумпетера-Гелбрейта, згідно з якою великі олігопольні фірми, що мають ринкову владу, необхідні для пришвидшення темпів науково-технічного прогресу.

Змістовий модуль 3. Ринки факторів виробництва та загальна рівновага конкурентних ринків

Тема 13. Ринок факторів виробництва

Взаємозв'язок ринків товару та факторів виробництва. Попит на ресурси

Об'єкти купівлі-продажу на ринку. Особливості ресурсних ринків. Моменти, які потрібно враховувати при визначенні попиту на ресурси. Формування попиту на ресурси. Похідний характер попиту на ресурси. Фактори, що впливають на величину еластичності попиту. Чинники, що зумовлюють зміщення попиту. Індивідуальний, галузевий і ринковий попит на економічний ресурс за кожної ціни.

Характеристика ринку праці

Особливості функціонування ринку праці. Попит на працю з боку окремого підприємства. Рівень заробітної плати (ціни попиту) і гранична продуктивність праці. Попит на працю в галузі. Пропозиція праці. Заробітна плата як основний фактор пропозиції. Чинники формування рівня заробітної плати.

Характеристики капіталу як фактора виробництва

Капітал як виробничий ресурс довготривалого користування. Форми капіталу. Основний та оборотний капітал, відмінності в їх формуванні, використанні. Фактор часу в оцінці основного капіталу. Особливості формування попиту та пропозиції на ринку капіталу. Позичковий процент. Інвестування, як процес створення або поповнення запасу капіталу. Валові та чисті інвестиції.

Характеристика ринку землі

Особливості формування пропозиції землі та попиту на неї. Фактори впливу на попит на землю. Визначення рівноважної ціни на землю та рівноважного обсягу купівлі-продажу: графічне вираження. Економічна та земельна рента.

Тема 14. Загальна ринкова рівновага і економіка добробуту

Поняття ринкової рівноваги, її аналіз

Поняття рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Етапи створення загальної рівноваги. Стабільна та нестійка рівновага.

Вплив держави на ринкову рівновагу

Можливості уряду підтримувати економічну рівновагу. Графічне зображення ринкових наслідків адміністрування цін. Адміністративне регулювання цін. Податковий вплив держави на ринок. Дотування, як виплата виробникам товарів бюджетних коштів для покриття їх збитків.

Суть та характеристика економіки добробуту

Поняття суспільного добробуту. Оптимум Парето: резюмовані правила. Оптимальна структура економіки. Теорія добробуту: суть, основні теореми. Справедливий розподіл: погляди вчених-економістів. Рівноправний, ефективний і справедливий розподіл. Концептуальні підходи до проблеми справедливості.

Тема 15. Інституціональні аспекти ринкового господарства

Економічна роль держави в ринковій економіці

Необхідність та межі втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Методи, які застосовує держава при виконанні своїх функцій. Фіаско ринку. Типи неефективних ситуацій.

Правові передумови для ринкових суб'єктів

Суть права власності. Набір прав. Види власності. Роздержавлення власності.

Інституціональні аспекти ринкового господарства

Ефективність діяльності суб'єктів ринкової економіки. Інституціональна теорія фірми. Система контрактів, які укладаються між власниками певних ресурсів. Трансакційні витрати.

IV. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

(денна форма навчання)

Теми курсу	Кількість годин, в т.ч.					
	Лекції	Практичні заняття	СРС	Тренінг	ІРС	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Основи теорії ринкової поведінки споживачів і виробників						
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	2	2	3	4	2	тестування, опитування, розв'язання задач, самостійна робота
Тема 2. Основи теорії поведінки споживача. Гранична корисність блага	2	2	3			
Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача	2	2	4			
Тема 4. Аналіз поведінки споживача	2	2	3			
Тема 5. Попит і пропозиція, їх еластичність	2	2	3			
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства	2	2	3			
Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	2	2	4			
Тема 8. Витрати і доходи підприємства	2	2	3			
Змістовий модуль 2. Типи ринкових структур						
Тема 9. Ринок досконалої конкуренції	2	2	3	2	1	тестування, опитування, розв'язання задач, самостійна робота
Тема 10. Монопольний ринок	2	2	3			
Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції	2	2	4			
Тема 12. Олігополія	2	2	3			
Змістовий модуль 3. Ринки факторів виробництва та загальна рівновага конкурентних ринків						
Тема 13. Ринок факторів виробництва	2	2	3	2	1	тестування, опитування, розв'язання задач, самостійна робота
Тема 14. Загальна ринкова рівновага і економіка добробуту	2	2	3			
Тема 15. Інституціональні аспекти ринкового господарства	2	2	3			
Разом	30	30	48	8	4	-

(заочна форма навчання)

Теми курсу	Кількість годин, в т. ч.					
	Лекції	Практичні заняття	СРС	Тренінг	ІРС	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Основи теорії ринкової поведінки споживачів і виробників						
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	0,5	0,5	7			тестування, опитування, розв'язання задач, самостійна робота
Тема 2. Основи теорії поведінки споживача. Гранична корисність блага	0,5	-	7			
Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача	0,5	-	7			
Тема 4. Аналіз поведінки споживача	0,5	0,5	7			
Тема 5. Попит і пропозиція, їх еластичність	0,5	0,5	7	-	-	
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства	0,5	-	7			
Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	0,5	-	8			
Тема 8. Витрати і доходи підприємства	0,5	0,5	7			
Змістовий модуль 2. Типи ринкових структур						
Тема 9. Ринок досконалої конкуренції	0,5	0,5	7			тестування, опитування, розв'язання задач, самостійна робота
Тема 10. Монопольний ринок	0,5	0,5	7			
Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції	0,5	0,5	8	-	-	
Тема 12. Олігополія	0,5	0,5	7			
Змістовий модуль 3. Ринки факторів виробництва та загальна рівновага конкурентних ринків						
Тема 13. Ринок факторів виробництва	0,5	-	7			тестування, опитування, розв'язання задач, самостійна робота
Тема 14. Загальна ринкова рівновага і економіка добробуту	0,5	-	8	-	-	
Тема 15. Інституціональні аспекти ринкового господарства	1	-	7			
Разом	8	4	108	-	-	-

V. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

(денна форма навчання)

Практичне заняття № 1 – 2 год.

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Мета: зрозуміти, що вивчає мікроекономіка, виявити різницю між нормативною і позитивною економікою, вивчити методи, предмет та об'єкт мікроекономіки.

Питання для обговорення:

1. Суть та значення мікроекономіки
 2. Характеристика функцій мікроекономіки
 3. Позитивна та нормативна мікроекономіка
 4. Об'єкт та суб'єкт мікроекономіки
 5. Характеристика факторів виробництва
 6. Розгляд властивостей ресурсів з точки зору розуміння мотивів поведінки економічних суб'єктів
 7. Принципи ваємовідносин, що встановлюються між продавцем і покупцем
 8. Методологія мікроекономічного аналізу
 9. Мікроекономічні моделі
- Література [5, 7, 8, 9,10].

Практичне заняття № 2 – 2 год.

Тема 2. Основи теорії поведінки споживача. Гранична корисність блага

Мета: розкрити зміст граничної корисності і показати її відмінність від: сукупної корисності, закону спадної граничної корисності і сформулювати правило максимізації корисності за кардиналістською теорією.

Питання для обговорення:

1. Поняття потреби та її види
 2. Поняття «благо», «антиблаго», «економічне благо», їх сутність
 3. Ієрархія потреб за А. Маслоу
 4. Класифікація економічних благ
 5. Значення поняття «корисність» з кардиналістської та ординалістської точок зору
 6. Охарактеризуйте пряму, непряму та повну корисність
 7. Функція корисності. Сукупна та гранична корисність
 8. Закон спадної граничної корисності (закон Госсена)
 9. Рівновага споживача: суть та значення
 10. Суть другого закону Госсена
- Література [5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 3 – 2 год.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Мета: ознайомитись з основними аксіомами ординалістського підходу вивчити криві байдужості і дати їх характеристику, розкрити економічний зміст граничної норми заміщення, навчитись графічно відображати рівноваги споживача та її зміну під впливом певних чинників.

Питання для обговорення:

1. Значення термінів «уподобання споживачів» та «споживацький вибір»
2. Основні фактори, що впливають на споживацький вибір
3. Умови, за яких споживач надає перевагу певним товарам та послугам
4. Особливості споживацького вибору

5. Суть кривих байдужості та їх властивості. Карта кривих байдужості
 6. Характеристика кривих байдужості особливого типу
 7. Гранична норма заміщення благ
 8. Бюджетні обмеження споживача
 9. Лінія бюджетних обмежень. Вплив змін доходу та цін на її положення
 10. Рівновага споживача, як максимізація одержаної корисності
- Література [5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 4 – 2 год.
Тема 4. Аналіз поведінки споживача

Мета: *вияснити економічний зміст кривих «дохід-споживання» та «ціна-споживання», розкрити зміст ефекту доходу і ефекту заміщення, та їхній вплив на попит споживача.*

Питання для обговорення:

1. Характеристика кривої «дохід-споживання»
 2. Суть видів товару, характерних для кривої «дохід-споживання»
 3. Криві «дохід-споживання» для різних категорій товарів
 4. Крива Енгеля. Закони Енгеля
 5. Характеристика кривої «ціна-споживання»
 6. Попит: суть та характеристика. Закон попиту
 7. Ефект доходу: суть та характеристика
 8. Ефект заміщення: суть та характеристика
 9. Взаємодія ефекту доходу та ефекту заміщення
 10. Товар Гіффена. Парадокс Гіффена
- Література [5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 5 – 2 год.
Тема 5. Попит і пропозиція, їх еластичність

Мета: *визначити поняття попит і пропозиція, виявити основні чинники, які на них впливають, дослідити способи представлення ринкової рівноваги та чинники її зміни, розкрити зміст еластичності попиту і пропозиції та виявляє чинники впливу на них.*

Питання для обговорення:

1. Індивідуальний та ринковий попит: суть та значення
 2. Характеристика кривих індивідуального та ринкового попиту
 3. Фактори впливу на ринковий попит. Функція попиту
 4. Індивідуальна та ринкова пропозиція: суть та значення
 5. Основні фактори зміни пропозиції. Функція пропозиції
 6. Ефект взаємодії попиту та пропозиції. Рівноважна ціна
 7. Еластичність попиту: суть та характеристика
 8. Коефіцієнт еластичності попиту по ціні
 9. Коефіцієнт перехресної еластичності попиту
 10. Коефіцієнт еластичності попиту по доходу
 11. Еластичність пропозиції: суть та характеристика
 12. Коефіцієнт прямої еластичності пропозиції
- Література [5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 6 – 2 год.
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства

Мета: *розкрити зміст підприємства, його риси та мотиви діяльності показники доходу та прибутку.*

Питання для обговорення:

1. Виробництво: суть та фактори, що на нього впливають

2. Шляхи розв'язання проблеми обмеженості факторів виробництва
 3. Підприємство: суть та умови функціонування
 4. Схема підприємства як ринково-виробничої системи
 5. Процес виробництва: суть та характеристика
 6. Суть виробничої функції, її особливості
 7. Зміни використання факторів виробництва в коротко- та довгострокових періодах
 8. Показники, що визначають вплив зміни обсягів використання одного з факторів виробництва на результати виробництва
 9. Основні мікроекономічні параметри підприємства
 10. Витрати виробництва: суть та різновиди
 11. Зміст виручки, характеристика її видів
 12. Прибуток: суть та класифікація видів
- Література [3, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 7 – 2 год.

Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробників

Мета: вивчити виробничу функцію, відобразити зв'язок між структурою витрат і випуском продукції, навчитись графічно відображати виробничу функцію з одним і двома змінними факторами, рівновагу виробника (графічно аналітично).

Питання для обговорення:

1. Однофакторна виробнича функція
 2. Характеристика основних показників частинної варіації факторів
 3. Крива сукупного продукту змінного фактора
 4. Криві середнього та граничного продуктів змінного фактора
 5. Ізокванта: суть та характеристика. Карта ізоквант
 6. Показники заміщення одного фактора виробництва іншим
 7. Зростаюча віддача від масштабу: суть та характеристика
 8. Фактори впливу на зростаючий ефект масштабу виробництва
 9. Спадна віддача від масштабу виробництва: суть та характеристика
 10. Фактори впливу на спадний ефект масштабу виробництва
 11. Ізокоста: суть та властивості
 12. Рівновага виробника: суть та можливість досягнення
- Література [2, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 8 – 2 год.

Тема 8. Витрати і доходи підприємства

Мета: розкрити зміст витрат у коротко- і довготривалому періодах, показати взаємозв'язок між середніми і граничними витратами, навчитись оцінювати кінцевий результат діяльності підприємства через показники доходу і прибутку.

Питання для обговорення:

1. Витрати виробництва: суть та характеристика
 2. Класифікація витрат
 3. Формування витрат у короткотривалому періоді
 4. Особливості витрат у довгостроковому періоді
 5. Граничні витрати в коротко- та довгостроковому періодах
 6. Доходи фірми: суть та характеристика
 7. Характеристика видів доходів фірми
 8. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства
 9. Характеристика різновидів можливого прибутку фірми
- Література [3, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 9 – 2 год.
Тема 9. Ринок досконалої конкуренції

Мета: виявити основні риси ринку досконалої конкуренції, показати за яки) умов фірма максимізує прибуток, мінімізує збитки або банкрутує на ринку виявити як встановлюється довгострокова рівновага в конкурентній галузі.

Питання для обговорення:

1. Трактування поняття «конкуренція» вченими-економістами
 2. Характеристика моделей ринку
 3. Основні характеристики моделі досконалого ринку
 4. Характеристика миттєвого, короткострокового та довгострокового періодів досконалого конкурента
 5. Стратегії поведінки фірми у короткостроковому періоді залежно від ринкової ціни продукції
 6. Рівновага фірми в довгостроковому періоді
 7. Ринок вільної конкуренції, як регулятор суспільного виробництва
 8. Оцінка ринку досконалої конкуренції
 9. Недоліки чистого ринку
- Література [2, 4, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 10 – 2 год.
Тема 10. Монопольний ринок

Мета: виявити зміст монополії, види та умови, за яких вона може існувати дослідити методи максимізації вигоди або мінімізації витрат у коротко- довготривалому періодах, вивчити практику цінової дискримінації та розкрити її наслідки.

Питання для обговорення:

1. Характерні риси чистої монополії
 2. Суть чистої монополії: форми та види
 3. Монополія у короткостроковому періоді
 4. Досконала монополія у довгостроковому періоді
 5. Дискримінаційна поведінка монополії
 6. Економічні наслідки монополізму
 7. Антимонопольна політика
- Література [1, 2, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 11 – 2 год.
Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції

Мета: розкрити особливості ринку монополістичної конкуренції, пояснити як визначають ціну і обсяг випуску продукції, що максимізує прибуток фірми, визначити основні методи нецінової конкуренції на даному ринку.

Питання для обговорення:

1. Ознаки монополістичної конкуренції
 2. Поведінка монополістичного конкурента в короткостроковому періоді
 3. Надлишкова виробнича потужність підприємств за умов монополістичної конкуренції
 4. Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції
 5. Методи нецінової конкуренції
 6. Реклама: аргументи за та проти
 7. Фірма монополістичної конкуренції в довгостроковому періоді
- Література [2, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 12 – 2 год.

Тема 12. Олігополія

Мета: розкрити особливості ринку олігополії, пояснити як взаємодія фірм впливає на встановлення ціни і обсягу випуску олігополістів, визначити основні моделі рівноваги на даному ринку.

Питання для обговорення:

1. Суть олігополії, її характерні ознаки
 2. Закономірності поведінки олігополістів, відповідно до аналізу західних економістів
 3. Особливості ламаної кривої попиту про олігополії
 4. Ціноутворення на олігополістичному ринку
 5. Характеристика Моделі Курно
 6. Характеристика Моделі Штакельберга
 7. Характеристика Моделі Бертрана
 8. Діяльність олігополістичного ринку з точки зору економічної ефективності
- Література [2, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 13 – 2 год.

Тема 13. Ринок факторів виробництва

Мета: розкрити особливості попиту на ресурси, чинники, що впливають на попит на виробничий фактор, економічний зміст правила оптимальності використання ресурсів, дослідити ознаки ринку праці за різного ступені конкуренції, розкрити зміст позичкового проценту та дисконтування капіталу вивчити особливості ринку земельних ресурсів.

Питання для обговорення:

1. Ринок товарів і факторів виробництва, їх взаємозв'язок
 2. Попит на ресурси: суть та види
 3. Праця: суть, характеристика видів
 4. Характеристика капіталу, його форми
 5. Суть та значення інвестицій
 6. Ринок землі: суть та характеристика
- Література [2, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 14 – 2 год.

Тема 14. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Мета: звернути увагу на різницю між загальною і частковою рівновагою, розкрити ефективність обміну, розподілу і виробництва, сформулювати умови Парето-оптимального стану економіки.

Питання для обговорення:

1. Ринкова рівновага: суть та значення
 2. Характеристика видів ринкової рівноваги
 3. Держава, як орган регулювання економіки
 4. Методи регулювання урядом економіки
 5. Суть та характеристика суспільного добробуту
 6. Суть оптимуму Паретто, його характеристика
 7. Основні теорії добробуту
 8. Суспільний добробут: точки зору різних вчених-економістів
 9. Концептуальні підходи до проблеми справедливості
- Література [2, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 15 – 2 год.
Тема 15. Інституційні аспекти ринкового господарства

Мета: розкрити суть зовнішніх і внутрішніх ефектів, вивчити методи державного впливу на зменшення наслідків дії негативних зовнішніх ефектів.

Питання для обговорення:

1. Роль держави, її функції в ринковій економіці
 2. Засоби впливу держави на ринковий механізм
 3. Типи неефективних ситуацій, що свідчать про провали ринку
 4. Ринкові суб'єкти: правові передумови
 5. Інституціональні аспекти ринкового господарства
- Література [2, 5, 6, 7, 8, 9].

(заочна форма навчання)

Практичне заняття № 1 – 2 год.
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Мета: зрозуміти, що вивчає мікроекономіка, виявити різницю між нормативною і позитивною економікою, вивчити методи, предмет та об'єкт мікроекономіки.

Питання для обговорення:

1. Суть та значення мікроекономіки
 2. Характеристика функцій мікроекономіки
 3. Позитивна та нормативна мікроекономіка
 4. Об'єкт та суб'єкт мікроекономіки
 5. Характеристика факторів виробництва
 6. Розгляд властивостей ресурсів з точки зору розуміння мотивів поведінки економічних суб'єктів
 7. Принципи взаємовідносин, що встановлюються між продавцем і покупцем
 8. Методологія мікроекономічного аналізу
 9. Мікроекономічні моделі
- Література [5, 7, 8, 9, 10].

Тема 4. Аналіз поведінки споживача

Мета: вияснити економічний зміст кривих «дохід-споживання» та «ціна-споживання», розкрити зміст ефекту доходу і ефекту заміщення, та їхній вплив на попит споживача.

Питання для обговорення:

1. Характеристика кривої «дохід-споживання»
 2. Суть видів товару, характерних для кривої «дохід-споживання»
 3. Криві «дохід-споживання» для різних категорій товарів
 4. Крива Енгеля. Закони Енгеля
 5. Характеристика кривої «ціна-споживання»
 6. Попит: суть та характеристика. Закон попиту
 7. Ефект доходу: суть та характеристика
 8. Ефект заміщення: суть та характеристика
 9. Взаємодія ефекту доходу та ефекту заміщення
 10. Товар Гіффена. Парадокс Гіффена
- Література [5, 6, 7, 8, 9].

Тема 5. Попит і пропозиція, їх еластичність

Мета: визначити поняття попит і пропозиція, виявити основні чинники, які на них впливають, дослідити способи представлення ринкової рівноваги та чинники її зміни, розкрити

зміст еластичності попиту і пропозиції та виявляє чинники впливу на них.

Питання для обговорення:

1. Індивідуальний та ринковий попит: суть та значення
 2. Характеристика кривих індивідуального та ринкового попиту
 3. Фактори впливу на ринковий попит. Функція попиту
 4. Індивідуальна та ринкова пропозиція: суть та значення
 5. Основні фактори зміни пропозиції. Функція пропозиції
 6. Ефект взаємодії попиту та пропозиції. Рівноважна ціна
 7. Еластичність попиту: суть та характеристика
 8. Коефіцієнт еластичності попиту по ціні
 9. Коефіцієнт перехресної еластичності попиту
 10. Коефіцієнт еластичності попиту по доходу
 11. Еластичність пропозиції: суть та характеристика
 12. Коефіцієнт прямої еластичності пропозиції
- Література [5, 6, 7, 8, 9].

Тема 8. Витрати і доходи підприємства

Мета: *розкрити зміст витрат у коротко- і довготривалому періодах, показати взаємозв'язок між середніми і граничними витратами, навчитись оцінювати кінцевий результат діяльності підприємства через показники доходу і прибутку.*

Питання для обговорення:

1. Витрати виробництва: суть та характеристика
 2. Класифікація витрат
 3. Формування витрат у короткотривалому періоді
 4. Особливості витрат у довгостроковому періоді
 5. Граничні витрати в коротко- та довгостроковому періодах
 6. Доходи фірми: суть та характеристика
 7. Характеристика видів доходів фірми
 8. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства
 9. Характеристика різновидів можливого прибутку фірми
- Література [3, 5, 6, 7, 8, 9].

Практичне заняття № 2 – 2 год.

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції

Мета: *виявити основні риси ринку досконалої конкуренції, показати за яких умов фірма максимізує прибуток, мінімізує збитки або банкрутує на ринку, вияснити як встановлюється довгострокова рівновага в конкурентній галузі.*

Питання для обговорення:

1. Трактуювання поняття «конкуренція» вченими-економістами
 2. Характеристика моделей ринку
 3. Основні характеристики моделі досконалого ринку
 4. Характеристика миттєвого, короткострокового та довгострокового періодів досконалого конкурента
 5. Стратегії поведінки фірми у короткостроковому періоді залежно від ринкової ціни продукції
 6. Рівновага фірми в довгостроковому періоді
 7. Ринок вільної конкуренції, як регулятор суспільного виробництва
 8. Оцінка ринку досконалої конкуренції
 9. Недоліки чистого ринку
- Література [2, 4, 5, 6, 7, 8, 9].

Тема 10. Монопольний ринок

Мета: в'яснити зміст монополії, види та умови, за яких вона може існувати дослідити методи максимізації вигоди або мінімізації витрат у коротко- довготривалому періодах, вивчити практику цінової дискримінації та розкрити її наслідки.

Питання для обговорення:

1. Характерні риси чистої монополії
2. Суть чистої монополії: форми та види
3. Монополія у короткостроковому періоді
4. Досконала монополія у довгостроковому періоді
5. Дискримінаційна поведінка монополії
6. Економічні наслідки монополізму
7. Антимонопольна політика

Література [1, 2, 5, 6, 7, 8, 9].

Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції

Мета: розкрити особливості ринку монополістичної конкуренції, пояснити як визначають ціну і обсяг випуску продукції, що максимізує прибуток фірми, визначити основні методи нецінової конкуренції на даному ринку.

Питання для обговорення:

1. Ознаки монополістичної конкуренції
 2. Поведінка монополістичного конкурента в короткостроковому періоді
 3. Надлишкова виробнича потужність підприємств за умов монополістичної конкуренції
 4. Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції
 5. Методи нецінової конкуренції
 6. Реклама: аргументи за та проти
 7. Фірма монополістичної конкуренції в довгостроковому періоді
- Література [2, 5, 6, 7, 8, 9].

Тема 12. Олігополія

Мета: розкрити особливості ринку олігополії, пояснити як взаємодія фірм впливає на встановлення ціни і обсягу випуску олігополістів, визначити основні моделі рівноваги на даному ринку.

Питання для обговорення:

1. Суть олігополії, її характерні ознаки
 2. Закономірності поведінки олігополістів, відповідно до аналізу західних економістів
 3. Особливості ламаної кривої попиту про олігополії
 4. Ціноутворення на олігополістичному ринку
 5. Характеристика Моделі Курно
 6. Характеристика Моделі Штакельберга
 7. Характеристика Моделі Бертрана
 8. Діяльність олігополістичного ринку з точки зору економічної ефективності
- Література [2, 5, 6, 7, 8, 9].

VI. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Мета виконання самостійної роботи - успішне оволодіння курсом, що вимагає осмислення явищ, які вивчаються. Для її досягнення вирішуються наступні завдання:

- набуття навичок логічного мислення і самостійного викладенні матеріалу;
- закріплення теоретичних знань щодо поведінки економічних суб'єкти у ринкових

умовах;

- засвоєння методів прийняття оптимальних господарських рішень в кожній ситуації за наявних обмежених засобів та альтернативних можливостей їх використання;
- набуття навичок самостійної роботи.

У процесі виконання та оформлення самостійної роботи студент може використовувати комп'ютерну техніку, зокрема програмні засоби Microsoft Excel та Microsoft Word.

Самостійно робота підлягає оформленню відповідно до встановлених вимог, поданню на кафедрі у визначені терміни та особистому захисту перед викладачем (керівником курсу).

Варіант 1 самостійної роботи:

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Розкрийте питання:

1. Павутиноподібна модель ринкової рівноваги
2. Діагностика ринкової рівноваги за А. Маршаллом і за П. Вальрасом

ПРАКТИЧНО-РОЗРАХУНКОВА ЧАСТИНА

Розв'яжіть задачі:

Задача 1

Визначте коефіцієнт прямої еластичності попиту по ціні та охарактеризуйте ступінь реакції споживача на коливання ринкової ціни товару А, якщо відомо:

- при ціні товару А 5,5 грн. од. обсяг попиту на даний товар склав 2,1 тис. шт. в рік;
- при ціні товару А 6,5 грн. од. – 3,4 тис. шт. в рік.

Задача 2

У місті *N* проживає 1 млн. жителів. Міська влада планує побудувати в місті метрополітен. Спорудження тунелів і станцій, а також інші види постійних витрат оцінюються в 3,28 млрд. грн. з розрахунку на один рік (вважається, що в році 365 днів). Змінні витрати на одне перевезення одного пасажира незмінні і дорівнюють у середньому 1 грн за 1 поїздку. Кожен житель міста в середньому здійснює дві поїздки на день.

1. Якщо міська влада встановить ціни за проїзд на мінімальному рівні, який забезпечує відсутність збитків, то якою буде ціна поїздки в метрополітені?
2. Якби в місті було побудовано два метрополітени, кожен з яких обслуговував би половину жителів, то скільки б коштувала одна поїздка в кожному метрополітені?

Задача 3

Визначте коефіцієнт прямої еластичності пропозиції від ціни та охарактеризуйте реакцію виробника на коливання ціни товару С, що ним виробляється, якщо відомо:

- при ціні товару С 157 грн. од. обсяг попиту на даний товар склав 5,4 тис. шт. в рік;
- при ціні товару С 139 грн. од. – 6,3 тис. шт. в рік.

Задача 4

Інвестор бажає придбати акції, які сьогодні коштують 156 грн. за штуку. За прогнозами через чотири вартість акцій подвоїться.

Визначте, чи варто купувати ці акції, якщо внески до банку можуть принести 14 % річних.

Задача 5

Припустимо, що ви – незалежний консультант з економічних проблем. Вашими порадами постійно користуються фірми, що працюють в умовах досконало конкурентного ринку. Надана ними інформація є неповною, але ваші знання дозволяють дати певні рекомендації для кожного випадку.

Спробуйте визначити необхідні вам дані й відповідно до ситуації виберіть одну з наведених нижче рекомендацій, які дозволяють оптимізувати стан кожної фірми:

- 1) збільшити обсяг випуску;
- 2) зменшити обсяг випуску;
- 3) припинити виробництво;
- 4) залишити галузь;
- 5) не змінювати обсягу випуску.

Фірма	Часовий період	P	MR	TR	Q	TC	MC	ATC	AVC	Прибуток (збитки)
A	S	3,0			2400	7200	2,8		3,1	
B	S	4,9			11000		4,9	4,5	4,8	
B	S			40000	4200		11	12	8,4	
Г	S		23		100	3600	25	34,0	23,3	
Д	S	9,5			600		9,2	12	11	
E	L	35	37,9		600		47,0	43,0		

Поясніть ваше рішення щодо кожної фірми.

VII. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Тема проведення тренінгу: «Мікроекономічний аналіз підприємства».

Мета проведення тренінгу: з'ясувати теоретичні основи мікроекономічного аналізу підприємства, спрогнозувати можливий вплив на розвиток конкретного товарного ринку і надалі врахувати його під час прийнято відповідних управлінських рішень.

Інформаційною базою для виконання завдання є реальні показники діяльності підприємств, статистична інформація з офіційних джерел, експерти: оцінки фахівців, аналітичні матеріали, опубліковані в періодичних бізнес-виданнях, в електронних джерелах, преса, телебачення дослідження, отримані і результати власних спостережень, тощо. Тобто, перелік можливих джерел інформації не обмежується.

Порядок проведення тренінгу:

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. Виклад теоретичного матеріалу охоплює ситуаційні завдання, що висвітлюють практичне використання аналізу безпечності ринку щодо стану конкуренції (рівень монополізації) та аналізу попиту і пропозиції на ринку товарів.

3. Ілюстрація сутності процесу аналізу на прикладі дослідження рівня монополізації ринку.

4. Виконання практичної частини шляхом виконання завдань з певних проблемних питань теми тренінгу:

- 1) визначення основних показників:
 - рівень конкурентоздатності, ступінь однорідності продукції, узгодженість ринкової поведінки виробників, ступінь ринкової влади;
 - ринкові сегменти, де реалізується продукція підприємства, обґрунтуванню їх вибору;
 - кількість споживачів, особливості їх ринкової поведінки;
 - потенціал ринку і можливості збуту продукції підприємства;
 - цінова і нецінова конкуренція на ринку;
- 2) визначення асортименту продукції підприємства:
 - групи та види продукції;
 - ступінь диференціації;

- супутні послуги та інші підтримуючі стратегічні напрями діяльності.
 - 3) визначення виробничих ресурсів підприємства, застосовувані на ньому технології;
 - 4) дослідження стану та тенденцій ринків ресурсів, що впливають на ринкові позиції підприємства. Можливості та загрози для стратегічного розвитку підприємства, що впливають з тенденцій на ринках застосовуваних ресурсів;
 - 5) дослідження варіації факторів виробництва у часі. Ізокванти. Ізокошти. Лінію експансії.
5. Презентація результатів роботи.

VIII. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Мікроекономіка» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахунково-аналітичні завдання;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- підсумковий письмовий екзамен.

IX. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) із «Мікроекономіки» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту, що показано у таблиці:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять по темах 1-5	Письмова контрольна робота за темами 1-5, яка містить: 10 тестів (по 4 бали), 4 поняття (по 5 балів), 2 теоретичних завдання (по 10 балів) та 1 задачу (20 балів)	Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять по темах 6-15	Письмова контрольна робота за темами 6-15, яка містить: 10 тестів (по 4 бали), 2 поняття (по 5 балів), 2 теоретичних завдання (по 10 балів) та 2 задачі (15 балів)	Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань тренінгу	Самостійна робота вклучає: розкриття теоретичних питань (2 питання по 25 балів – макс. 50 балів), розв'язок задач – (5 задач по 10 балів – макс. 50 балів)	Структура екзаменаційного білету містить: 10 тестів по 4 бали; теоретичне завдання (30 балів); розрахункове завдання (30 балів)

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

X. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-15
2.	Проекційний екран	1-15
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1-15
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-15
5.	Персональні комп'ютери	1-15
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-15
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-15
8.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-15
9.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; PowerPoint і т.і.)	1-15
10.	Google Forms, Google Sheets	1-15

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бандура О. В. Кількісні показники прямого контролю монополій на різних ієрархічних рівнях економічної системи / Олександр Бандура, Валерія Ткачова // Економічна теорія. - 2022. - № 2. - С. 67-89. - <https://doi.org/10.15407/etet2022.02.067>
2. Бандура О. В. Циклічність як форма поєднання стабільності та нестабільності в економічному розвитку / Бандура О. В. // Економіка і прогнозування. - 2019. - № 4. - С. 7-23.
3. Богацька Н. М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7253>
4. Курс мікроекономіки: Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
5. Мартин О. М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний

посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.

6. Методичні вказівки до самостійної роботи за курсом «Мікроекономіка» для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Фінанси», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність», «Міжнародні економічні відносини» / за редакцією Н. Б. Решетняк. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2021. – 40 с.

7. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: Укр ДУЗТ, 2022. – 305 с.

8. Мікроекономіка: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Беседіна та ін. – Харків: ХНАУ, 2020. – 118 с.

9. Панченко В. А. Проблеми вибору методу мікроекономічного дослідження для менеджера. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Економічні науки. № 63, 2021. С. 83-89.

10. Чіков І. А. Конкуренція: теоретичні підходи до розуміння сутності поняття.- *Агросвіт*. № 10, 2019. С. 74-80.